

SLOVAN.

Štev. 27.

V Ljubljani, dne 3. julija.

1884.

Vsebina: Matija Majar, Ziljski. — Karel Sladkovsky. — Dolenjci. — O preporodu češkega naroda. — Pogled po slovanskem svetu. — Razne novice. — Politični razgled. — Ilustracija: Matija Majar, Ziljski.

Matija Majar, Ziljski.

„Gledajmo več na to, kar nas spaja,
nego na to, kar nas razdvaja.“
Novice, 1857.

Slavni Jan Kolár (1793—1852), pravi zastopnik slovanske uzajemnosti med narodom češkim, ki si je pridobil za širjenje in utrjevanje slovanske ideje velikih zaslug, piše v knjigi: „Hlasové o potřebě jednoty spisovného jazyka“ na strani 121. :

„Narod naš je velik, je največji v Evropi, pa po nezlogi svoji svoje žive dni tako raztrgan, razdrobljen in oslavljen, da ga v celoti smemo komaj svojega imenovati. Nezloga slovanska se je spremenila že v zgodovinski pregovor, s katerim nas tujci zasramujejo in zasramujejo; mi sami nad seboj zdihujemo in tožimo: Oj mi nezložni Slovani, mi raztrgani narod!“

S teškim srcem je po delovanji prave, uzvišene uzajemnosti vskliknil na te besede naš slovanski starosta leta 1873. v slovstvenem in uzajemnem časniku „Slavjanu“ (št. 9): „Iz Slovencev, Hrvatov, Srbov in Bolgarov tudi ne bode nič, ako ostanejo, kakor drobtine razdrobljeni; ako se pa združijo bodo junaški ubranili svoj jezik in narodnost.“

Tako je pisal naš slavni Gorotanec, kateremu je že ime „Slovan“ samo na sebi „divne sile in baječne moči“; tako je mislil mož, kateri je od nekdaj trdil, da pride prava izobrazbenost Slovanstva le iz celega naroda, a ne iz „jednega dela ali iz jednega narečja“; tako sotrudnik slovenskega pokoljenja, kateri je želel le vedno „našemu

slovstvu koristiti in se s Slovani pogovarjati o važnih, zanimivih in slovanski nauki koristnih predmetih.“ Tako naš starosta Matija Majar.

Matija Majar (v krstnih bukvah Maar) se je porodil v Goričah v ziljski dolini na Koroškem 7. februarja leta 1809. Vzrastel je na Videnčih, blizo dve uri hoda

od meje italijanske in nemškoslovenske. V osmem letu ga je oče „Žnidarjev Gorij“ naučil nemški brati in potem slovenski. Sedaj je moral Matija očetu pri šivanji vsak dan nekoliko brati iz Japljevega svetega pisma. S tem branjem se je mladiču unela ljubezen do materinskega jezika, kar je — kakor sam trdi — jako uplivalo na njegovo življenje in slovstveno delovanje.

Dvanajstletni deček pride v latinske šole, dovrši jih in se posveti duhovskemu stanu. Služboval je na mnogih krajih, tako na pr. dalje časa kot župnik v Gorjah, blizo rojstne vasi in je bil konečno mnogo let v pokoji na Križni Gori pri Celovci. L. 1883. se je preselil v zlato, njemu preljubljeno Prago.

On je od mladih nog zvesto in iskreno ljubil svoj narod in je vse daroval domovini. Po pravici, piše R. Razlag: „Po jedni sami črki spoznaš njegovo sliko, in to je: uzajemnost.“ Za to misel, za to idejo ima največjih zaslug Majar, kateri že od nekdaj piše vedno v tem zmislu po raznih knjigah. On je mož bodočnosti; njegovih nazorov bode se spominjalo naše potomstvo.

Po fotografiji za „Slovana“ v les urezal J. F. Patočka.

Trudil se je mnogo, da se je uvela gajica; dopisoval je pridno precej v prve letnike „Novic“ in opominjal na zlogo med Slovenci. Razen mnogih znanstvenih in poučnih razprav v „Kolu“, „Novicah“, „Jordanovem Letopisu“, „Besedniku“ in „Sloveniji“ je do sedaj priobčil te le samostojne knjige, ki pričajo o njegovi marljivosti, o ljubezni do Slovanstva in o hrepenenju po pravi uzajemnosti: 1. „Pesmarica cerkvena“, to je svete pesmi, katere pojó ilirski Slovenci. Pridejani so napevi. Knjiga, ki nam hrani marsikako narodno cvetlico, je že raztržena. Bila je prva knjiga, ki se je v gajici tiskala na Koroškem. — 2. Slovnica za Slovence,“ 3. „Spisovnik“ za Slovence. Obe knjižici, ki sti že razprodani, bili sti namenjeni šolam na kmetih. — 4. „Pravilo, kako izobrazevati ilirsko narečje“, 1848, v Ljubljani, 8° 130 strani. To je bilo delo, ki je nastalo v oni dobi, ko so se nekateri zavedni Jugostovani unemali za „ilirstvo“. Na onem polji so delali: Stanko Vraz, J. Kobe, Božidar Raič, Davorin Trstenjak, dr. Lovro Toman, dr. Jakob Razlag in naš Matija Majar, ki pravi že v uvodu k ilirski slovnici: „V tej knjižici dokazujem dve stvari, prvič, da se morajo dosedanji slovanski književni jeziki uzajemno približevati in kako da se morejo ilirska narečja, namreč slovensko, hrvaško, srbsko izobrazevati, da se po malo približajo.“*) — Pri vsem pa ga je vodila ideja uzajemnosti, kajti: „Boljše zloge iskati, nego v nezlogi stati.“ — 5. „Predpisi latinsko in ilirsko slovenski.“ — 6. „Sveta brata Ciril in Metod“, slovanska apostola. Tisočletni spomin na leto 863. V Pragi, l. 1864., str. 174. Knjiga je pisana na jedni strani z latinskimi pismeni in na drugi s cirilskimi. Jezik je uzajemno ilirski. V dokladi „Kako stoji slovansko slovstvo“ pisatelj znova zdihuje po cirilski azbuki in po slovanski književni uzajemnosti. — „Uzajemna slovnica ali mluvnica slavjanska;“ Praga, 1965., str. 236. To je bilo najvažnejše njegovo delo, katero ga je stalo mnogo truda, mnogo muke, denarja in od katerega mu je ostalo vender le še blizo 500 iztisov. Tu nam podaje slovansko slovnico, katera naj bi

*) V prejšnji dobi so se začeli nekateri pisatelji truditi v Slovencih, Hrvatih in Srbih, kako iz nekaterih narečij ustrojiti uzajemni književni jezik, kateri bi združeval v sebi več slovanskih plemen. S temi slovstvenimi pokušnjami se je namerjalo doseči neko večje celotno področje maloštevilnim plemenom jugoslovanskim. Toda take pokušnje se ne dáde izvesti, zato so tudi izginile brez sledú, zlasti tedaj, ko je konečno obveljalo nepobitno načelo, da se jeziki ne dáde združiti. Temu nazoru se moramo tudi mi pridružiti.

Opomnja uredništva.

pospeševala nekako učenje obče slovanskega jezika. Mož je izprevidel, da so naši književni jeziki mnogo bližji in mnogo podobnejši, nego se je obično mislilo in da niso posebni jeziki, temveč samo narečja jednegá jedinega jezika**). Knjiga je še danes velike veljave in ima v sebi marsikako dobro zrno. — 8. Slovnica ruska za Slovence.“ — 9. „Slavjan,“ časnik slovstven in uzajemen za književne in prosvetljene Slovane. Uredoval in na svetlo dajal je oni list leta 1873., 1874. in 1875. in ima še od vsakega letnika blizo 150 iztisov. Ob jednom je svoje dni, dokler mu je še bila „blaga luč oči“, pridno nabiral in dovrševal svojo zbirko narodnih pravljic, pesmi, vraž itd. Vsa njegova dela pa merijo na to, da se posamična slovanska narečja čedalje bolj približajo.

Od leta 1843. pričenshi, ko se je jel narodni duh vedno bolj živo gibati, vidimo torej med starejšimi, Slovincem znanimi pisatelji, tudi nam ljubega Slovana Majarja, ki je bil vedno gojitelj Slovanstva ne samo v ožji svoji domovini, temveč povsod, kjer se čujejo slovanski glasovi. Njegovo ime je in bode zaznamovano v slovanski bodočnosti in še le poznejšnja zgodovina ga nam bode popolnoma čislala in mu odmerila zasluženno mesto. Kakor je „J.“ v podlistku „Edinosti“ decembra 1882. slovanskemu svetu razkril, bil je Matija Majar zadnja leta kot penzjonist na Križni Gori z letnim dohodkom 210 gld., brez vsake podpore, povsema zapuščen, a osebna čast, ponos, spomin na nekdanje dni mu niso dopuščali, da bi moledoval. Trpel je pomanjkanja z ozirom na stan, obleko, jed in postrežbo. Mimo tega je oslepel. To je bilo življenje osivelega starčka, kateri je svoje dni vse žrtvoval; moža, kateri je od leta 1840. neprenehoma delal v korist, napredek in blaginjo Slovanstva, oziroma Slovanstva. Klic imenovanega podlistkarja je vzbudil rahla srca mnogoterih domorodcev in storilo se je vsaj nekaj, da se možu olajša stanje. Ker so se posebno nekateri Čehi zanimali za nesrečnika, pobral je po nasvetu blagi slepček svoje knjige in malo imenje ter se koncem leta 1883. preselil v zlato Prago. Pokojnina se mu je povečala in češki domoljubi skrbé za ostalo.

To ob kratkem slika plamtečega Slovana, kateremu je bilo vedno narodno gaslo: „Vse na korist in srečo svojemu narodu.“ J.

***) Tudi o tem naj samo kratko omenimo. Veda ne more določiti in torej ne ve, iz katerega slovanskega jezika in kedaj so postali denašnji jeziki slovanski. Ti jeziki so tu in so si kot jeziki drug drugemu v sorodu. Torej iz nobenega sedanjih jezikov slovanskih niso postali ostali jeziki slovanski. Opomnja ured.

Dr. Karel Sladkovsky.

(Konec.)

Kot publicist ima dr. Karel Sladkovský velikih zaslug za svoj narod. Naudušeni članki njegovi, o katerih se je govorilo, da so pisani s plamenečim peresom, pridobivali so kar cele tolpe tedaj probujajočega se naroda češki stvari. Po vsi pravici se je tedaj govorilo, da je Sladkovský prevzel dedšino po prerano umrlem Karlu Havličku Borovském. In „Národní Listy“, ki sedaj brez

dvojbe stoje med avstrijskim dnevnim časnikarstvom poleg „Neue Freie Presse“ na vrhunci popolnosti, imajo se za svojo veljavo in svoje veliko razširjenje zahvaliti glavno svojedobnemu sodelovanju dr. K. Sladkovskega.

Dr. Karel Sladkovský je bil mož najčistejšega značaja. On ni poznal nikedar sebičnosti; truditi se za blagor naroda, bila mu je vedno prva in najpoglavitejša

dolžnost vsakega domoljuba. V političnem življenju je bil vedno čistih rok in s hvalevredno brezozirnostjo je odkrival vse nečiste namene in iz gole sebičnosti izvirajoče naklepe nekaterih političnih matadorjev češkemu narodu sovražne stranke.

Poleg tega pa je bil dr. Karel Sladkovský Slovan „s dušom, tielom“. On se ni nikedar postavljaj na izključno češko stališče, temveč je poudarjal vedno, da je češkemu narodu v bodočnosti odmerjena zgodovinska uloga le v oslombi na Slovanstvo. O tem in o zmagovalnem napredovanju slovanske ideje, o silni moči slovanske omike in o svetovni njeni veljavi v nedaljnji bodočnosti je bil popolnoma prepričan in nikedar ni opuščal prilike, o tem govoriti tudi svojemu narodu. Ljubezen njegova do Slovanstva je bila tudi uzrok, da je prestopil k pravoslavni veri, kar so mu tedaj nekateri tudi jako zamerili.

Ker je osem let moral preživeti v vlažnih ječah olomuške trdnjave, vrnil se je iz nje porušenega zdravja. In bolehal je potem brez prenehanja. To in njega od narave že ne krepek ustroj, pred vsem pa neutrudno njegovo duševno delovanje je prouzročilo, da je spomladi l. 1880. izdihnil blago svojo dušo po dolgo časa trajajočem hiranju, kateremu je zastoj iskal zdravila po raznih kopališčih in toplicah.

Pokopali so ga na olšanskem pokopališču pri Pragi in ravno te dni, namreč v nedeljo dne 22. m. m. so odkrili na grobu njegovem krasen spomenik, ki mu ga je postavil hvaležni narod češki. Slavnost odkritja tega spomenika je bila veličastna, kajti udeležilo se je korporativno 280 narodnih društev čeških — da ne govorimo o raznih deputacijah iz vseh strani češke domovine. In tako so Čehi zopet sjajno zasvedočili, kako znajo ceniti spomin mož, ki so svoje življenje posvetili narodu in domovini.

Dolenjci.

Spisal J. Trdina.

III.

(Konec III. dela.)

Znamenit graščak našega rodu je bil Janez Jurij Jelovšek. Rodil se je na Vrhniki 1745. Leta 1780. si je kupil zaloški grad (Brajtenov) in 1792. l. je bil povišen v plemstvo s pridevkom „von Fichtenau“. Umril je 1818. Jelovšek je spadal med najprve umne kmetovalce na Slovenskem. V pismu, s katerim mu je podelil vladar plemstvo, pa se hvali drugo, še veliko več vredno svojstvo: njegova prijaznost in dobrotljivost proti podložnim kmetom, ki niso imeli nikoli uzroka, da bi se tožili nanj ali na njegove pomočnike. Jelovškova rodbina je postala jedna najbolj uglednih v krški dolini. Razven več velikih hiš v Novem Mestu si je pridobila sedem graščin in drugih velikih posestev. Prvak vseh Fichtenavov je bil Janezov sin Anton, ki je nadaljeval z najboljšim uspehom delo svojega podjetnega očeta. Po njem je dobil okoli 20.000 goldinarjev, z umno gospodarnostjo, premišljeno trgovino in izredno varčnostjo pa je ta imetek tako pomnožil, da je zapustil pol milijona goldinarjev! Od podložnikov je zahteval strogo, kar mu je šlo po zakonu, ali zatiral in odiral ni nikogar. O kmetih je govoril vedno spoštljivo in občeval ž njimi rajši, nego z napušljivo gospodo. Marljive je podpiral dragovoljno z dobrimi sveti in tudi z znatnimi posojili. Anton Jelovšek je bil to, kar na Gorenjskem njegov vrstnik Mihael Starè. Kdor bi nam opisal na tanko vso delavnost teh dveh odličnih gospodarjev in zraven še Janeza Jelovška, koristil bi več našemu narodu in si pridobil bolj resnične zasluge za naše slovstvo, nego da nam priobči životopise vseh „slavnih“ generalov in ministrov tega sveta. Pohvalno treba omeniti, da se je začelo postopati blago s kmeti tudi na mnogih drugih graščinah. Rakovniški grof Barbo (oče prezgodaj umrlega narodnega poslanca) je pomagal v sili svojim podložnikom, še predno so ga prosili. Bolnikom in otročnicam je pošiljal najboljšega vina iz svoje kleti. Prava mati je bila

kmetu gospa Folmanica (rojena Italijanka). Grdo tlako je hotela odpraviti na svoji graščini pri Novem Mestu brez povračila, ali ni smela zaradi drugih graščakov, ki so se bali, da bodo zahtevali potem isto olajšanje tudi njihovi tlačani. Tudi z gracarskim gospodom (Rudežem) in s soteško gospodo so bili kmetje zadovoljni. Pravega modrijana se je izkazal preseški Andrej Smolè, Preširnov prijatelj. Ko sem vprašal njegovega nekdanjega oskrbnika P—ča, kako je živel v svoji podgorski tokavi, odgovoril mi je zaničljivo: Smole je bil bedak in nihče. Gospodaril je tako zanikarno, da dostikrat ni imel denarja niti za sol. Če sem mu prišel pravit, da so tlačani nemarni, zasmejal se je široko, kakor da bi bil leso odprl: Ali bi bili osli, ko bi mi delali pridno brez plačila! In ko sem mu povedal, da je dobil komaj pol desetine, ker so kmetje, kar se je dalo, poskrili in utajili, zagrohotal se je neumno: Boga hvalimo, da so nam hoteli še toliko dati; sāj jim nismo nič posodili!

Da so se poizgubili v gospodi prejšnji nemški nravi in poročila, dokazuje nam korenita izprememba v nje nazorih o naši narodnosti. Govorili so s ponosom, da so Kranjci, brez dodatka, da so nemški Kranjci; poleg nemščine so zmatrali za svoj jezik tudi „kranjski“, to je, slovenski. Goreče je ljubil naš narod in jezik Rudež (oče našega Dragotina), dober znanec Stanku Vrazu, ki je pisal prelepo o pravem, slovenskem duhu, ki ga je našel v njegovi hiši. Anton Jelovšek je govoril slovenski rajši in mnogo bolje, nego nemški. Trdno je veroval, da se bode izpolnilo prerokovanje prvega Napolejona o bodočnosti Evrope in kozakov. Da je zvedel za njegove misli knez Meternih, dejal bi ga bil brez dvojbe pod policijski nadzor. Vprašal sem pokojnega Barba, kaj misli, če bi bil narodnjak tudi njegov oče, da še živi. Grof se zasmeje in veli: In še kakšen! Jaz nasprotujem nem-

čurjem samo z jezikom, on pa je bil tako nagle in hude jeze, da bi bil vanje brzkone tudi streljal. Leta 1848. so se zmatrali za Slovence malo ne vsi graščaki novomeške okolice. Med tistimi, ki so darovali kaj za Hrvate, boreče se z Madžari, našel sem plemenitega Jan. Paviča, Marijo Pavič (Turjaško), graščaka Antona Smolo (češkega rodu) in Franja Grma itd. „Sloveniens Blatt,“ časnik, ki je izhajal 1848. l. v Novem Mestu, močno povzdiguje v 11. številki otoškega gospoda, plemenitega Vinka Švajgerja zaradi njegove znane priljudnosti in ljubezni do naše narodnosti („Vorliebe zur Nationalität“). V njegovem gaju so se pobratile narodne straže novomeška, dvorska, trebanjska in mokronoška, ki so prikorakale tja s svojimi slovenskimi zastavami.

Duševne hrane dolenski gospodje niso dobivali le iz nemških romanov, prav radi so prebirali tudi v domačinskem duhu pisano „Karniolijo“ in „Ilirski list“. Vsak se je sramoval, ki ni imel v svoji knjižnici Valvasorjeve „Časti vojvodine Kranjske“ in ni mu bilo žal ne truda ne troška, dokler je zaklad zasledil in ogrenil. Ko so zagledale po težkem porodu beli dan naše „Novice“, odprla so se jim tudi marsikatera grajska vrata. Gospoda so si naročali razven nemških bukev slovenske in take, ki so opisovale slovanske dežele, šege, reči in razmere. Najbogatejša ž njimi lje bila Rudeževa knjižnica. Ali brež njih ni bilo skoraj nobene. V rakovniški na pr. sem videl napise: Pesni kranjskiga naroda, Blasius: Reisen im europ. Russland, Grammatik der slavischen Sprache

in Krain, Kärnthen und Steierm., Dictionarium quatuor ling., Dalmatinova biblija, K. de regnis Dalm. Croat. et Sclavon., Lienhart: Versuch einer Geschichte von Krain, Linhart: Veseli dan, Ratkay historia Dalm. Croat. et Sclavon., Schönleben, Valvasor: Ehre des Herz. Krain idem: Beschreibung des Herz. Kärnthen, Vrtovec: Kemija itd. V poganški so se nahajale: Kranjska čebelica, F. Pirčev: Kranjski vrtnar, Preširnove poezije, Devica orlejanska, Lambert und Pegam Turnier, halb krainerisch halb deutsch itd.

Spletke ustavoverne stranke so obrnile od 1860 do 1870 večino dolenskih plemenitnikov in graščakov na odločno nemško plat. S protinarodno agitacijo se je odlikoval najbolj nemili tlačnik slovenskega kmeta in nemški pesnik in svobodnjak (!!!) Anastasius Grün. Ali trud njegov in njega tovarišev ne bode imel trajnega uspeha. V najnovejši čas so se jeli gospoda prav spravljivo bližati nirodnjakom in smemo se nadejati, da bode zmagala o bodočih volitvah narodna stranka tudi v velikem posestvu. Takrat, ko se bodo tudi graščaki priznali za sinove slovenskega naroda in začeli delati v slavo in korist njemu, izginil bo globoki prepad, ki jih je ločil od njega in popravila in izbrisala se bode usodna krivica, katero so storili nemški samosilniki našim sprednikom. Še le s to zlogo povrne nam se v deželo stanoviten mir, bratovska prijaznost in sreča. V to ime nam Bog pomози!

O preporodu češkega naroda.

Spisuje Jan V. Lego.

(Dalje.)

Kar se je vršilo na severu intenzivno, to se je vršilo tudi pri vas na jugu in sicer, kar se časa tiče, ekstenzivneje. Vse ono ozemlje vaše, ki je spadalo pod solnograški patrijarhat, bilo je ponemčeno, ko je ozemlje, spadajoče pod oglejski patrijarhat, kamor ni segala vlada nemškega duhovništva, ostalo slovensko. Kake boje sta o širjenju krščanstva imela naša dva slovanska apostola s solnograjskim patrijarhom, znano je vsakemu; vsaj Nemcem tudi tukaj, kakor na severu, ni bilo za nič drugega, nego za svoje gospostvo. Kako vas je nemško fevdalstvo z vsemi svojimi krutostmi tlačilo celih dolgih štirinajst sto let, veste sami predobro in čutite sami najbolestnejše.

Nekedaj je bilo splošno gaslo krščanstvo, danes je omika; in kakor je nekedaj krščanstvo, tako je sedaj omiko ponižala nemška politika za svojo deklo. Iz najplemenitejših namenov je vedel Nmec napraviti sredstvo, da zadosti svoji gnjusni brezmejni sebičnosti. Nmec je žid starega zakona; on ima sebe za izvoljeni narod, ko o drugih narodih govori le zaničljivo. Posebno o Slovanu kaj rad govori, da je „podrejeno pleme“. Zgol židovska načela niso našla nikjer tako rodovitnega polja, kakor ravno v njegovi nemškonarodni sebičnosti. Zrastla so se tako ž njegovim značajem, da se je po-

polnoma požidil, kar sam v svojem slovstvu naravnost priznava. Ta stran njegovega značaja pa se ni razvila še le v teku poslednjih stoletij, kajti znano je, da si je Hansa, ko je prešla v popolno nemško oblast, izbrala za poglavitno pravilo: „Kar nočeš, da ti drugi store, stori ti njim.“ —

Nmec nima v sebi nijedne one plemenitosti, katera diči značaje drugih narodov v tem ali onem oziru. (Znamenito je, kako v najnovejšem času označuje Nemca Nmec dr. Karol Teod. Reinhold, sodnik v Mindenu, v svoji knjigi: „Nemški narod in njegova bodočnost.“) Vsak drugi narod ima svoj narodni ponos, kateri ne žali drugega, temveč kateri ostali narodi pri njem časte; Nmec pa ima le očabnost, zaradi katere ga drugi narodi zaničujejo. Vsak narod nahaja prijateljev med ostalimi narodi, le Nmec nima prijatelja. Tudi je narodov, celo barbarskih, kateri so si podjarmili druge narode; toda, naj so podjarmljenemu narodu vzeli tudi vse, narodnost so mu vender pustili. Nmec pa uničuje vse. Kamor sega duh sape njegove, tam umira narodnost in ž njo ves narod. On more biti le grozen, nikdar pa ne ljubeznjiv. „Und bist du nicht willig, so brauch' ich Gewalt,“ poje najslavnejši pesnik nemški in po tem načelu se ravna ves narod že od tedaj, kar ljudje pomnijo

pa do danes. Faustrecht in Heimfallsrecht je dvoje čisto nemških prav. Oboje ni nič drugega, nego konvencionalno nasilstvo, ali naravnost rečeno: razbojništvo, katero sta nemška morala in nemški običaj posvetila v pravo. Oboje to pravo živi v pravnih nazorih in narodnem čutu našega soseda še vedno in jednako bujno, kakor nekdaj; le oblike so druge. Kamorkoli pogledamo, povsod vidimo nemško roko stisnjeno v pest in silo te pesti čutimo mi zapadni Slovani najbolje. Rodoljubja in domoljubja drugih narodov Nemeč ne spoštuje; ono je protivno njegovemu značaju, zato ga sovraži ali pa če drugače ne more, vsaj zavida. Domoljubje zapadnih Slovanov, njegovih sosedov, žali ga, ker je na potu njegovi ekspanzivnosti. Braniti se njegovega nasilstva mu je toliko, kakor posezati v njegove pravice: to čujemo in beremo vsak dan.

Ako opazujemo popolnoma objektivno nemški značaj ter ga sodimo s stališča čisto človečnostnega, etskega, spoznali bomo, da je Nemeč med vsemi arskimi narodi, na najnižji stopinji, ker je v primeri z drugimi narodi toliko da ne brez uzvišenega čuta človečnosti. Tega on sam ne ve in tudi vedeti ne more, ker je preveč subjektiven. On je prepričan, da je njegovo brezozirno rav-

nanje nasproti drugim narodom čisto v redu, da drugače niti biti ne more. Jaz si to psihološko uganko tolmačim čisto naravno: saj bi tudi blaznik ne blaznel, ako bi vedel, da blazni. — In človečnost (humanitas) je vendar tisti najdražji dar, kateri je usadila v naša srca milost najvišjega bitja, da bi Mu mogli biti podobni. Človečnost nas pouzdiguje nad ostalo stvarstvo; človečnost nam brani, da bi ne napadali drug drugega, kakor divja zverina, ter nas uči, da se imamo uzajemno ljubiti in podpirati in da ima močnejši jemati v obrambo slabjšega. Ker pa je duh človečnosti ljubezen, in je tam, kjer ni ljubezni, pritisek, ne more o takih razmerah tudi biti govora o svobodi in potem je tudi narodnost brez materine zaščite človečnosti; kajti kakor je narod del človeštva, tako je tudi narodnost hči človečnosti. — Nemci govore sicer o sebi jako radi, da prinašajo kulturo; a če njih in dela njihova ogleđamo natančneje, videli bomo, da upregajo aktivno in pasivno le v „jarem“. Ker ne poznajo in ker sami tudi nimajo svobode, umeje se, da je ne morejo dati drugim. Tega ne vidimo le jasno, temveč čutimo tudi v nemškem militarizmu, kateri ni nič drugega, nego moderna sužnost. (Dalje pride.)

Pogled po slovanskem svetu.

Slovenske dežele.

(*Organizacijski statut državnih železnic*) je priobčila dne 27. junija uradna „Wiener Zeitung“. Samoupravne kroge je ta statut jako neprijetno iznenadil, kajti o decentralizaciji železnične uprave ne more z ozirom nanj biti govora. — Važne so v njem določbe, da se imajo v deželah z mešanim prebivalstvom vse objave priobčevati v deželni jezik, tedaj na Kranjskem in **Koroškem** poleg nemškega tudi v slovenskem jeziku. Mi bomo o celem tem statutu spregovorili obširnejše v prihodnji številki; za danes opozarjamo le mestni zastop ljubljanski, naj z vso odločnostjo in močjo dela za to, da bi glavno mesto naše postalo sedež prometnega ravnateljstva.

(*Dar matičini knjižnici.*) Bralcem našim dobro znani prijatelj našega naroda, gospod Jan V. Lego, poslal je „Matici Slovenski“ mnogo čeških knjig razne vsebine, katere so veliko vredne, poleg tega pa je njenemu odboru podal mnogo znamenitih nasvetov glede notranje uprave društva in gojitve uzajemnosti z ostalimi slovanskimi društvi. Sploh se gosp. J. V. Lego tako živo zanima za razvoj naših društev in zavodov, kakor da bi bil rojen Slovenec. To pač dokazuje, kako se je srcu njegovemu prikupil dobri, pošteni in vstrajni narod slovenski in kako mu je za kratkega njegovega bivanja med nami omilila prekrasna domovina slovenska.

(*Istrski deželni zbor*) je končal letošnje svoje zborovanje kresni dan. Slovanski poslanci Jenko, Križanac, Laginja, Spinčič in Zemljič so postopali na njem jako odločno in samosvestno. Predlogi, katere so predlagali, bili so jako imenitne vsebine; njihovi govori in ugovori proti brezozirnosti italijanske večine koreniti; njihove interpelacije dobro premišljene in njihova vstrajnost vsega občudovanja vredna. — Govorili so ponajveč hrvaški. Italijanskoiredentovska večina, katera je lansko leto o hrvaškem govoru poslanca Laginje zapustila demonstrativno zbornico, morala je sedaj, ako ni hotela, da uniči sama ugodne svoje postojanke, poslušati vse te hrvaške govore. Gotovo so uplivali na njo in njene veliko-

italijanske naklepe, kakor mrzel curek. Pozitivnega uspeha sicer slovanski poslanci niso dosegli; a hrvaški govor se je razlegal prvič svobodno po zbornični dvorani in s tem je že oznanjena ona ne več daljnja bodočnost, v kateri bode iz ravno te dvorane izginil italijanski govor isto tako, kakor je izginil iz zbornice pri sv. Simonu v Zadru. In Vam neustrašnim poslancem slovenske Istre; Vam pravim zastopnikom ubozege, tlačenege, mukotrpnega Istrana; Vam oznanjevalcem slovenske bodočnosti kršne njegove domovine, za moško vaše postopanje: slava!

(*Poslanec Burgstaller*,) kateremu so — kakor smo poročali poslednjic — dali njegovi volilci nezaupnico, odpovedal se je že poslanstvu.

(*„Škrat“, zabavnozbadljivi in šaljivi list*,) ki izhaja po dvakrat na mesec v Ljubljani, pridobil si je prav dobre sotrudnike. Odlikuje se pa tudi zares z zdravim humorjem in perečo satiro. Zato ga vsem prijateljem šaljivega berila prav toplo priporočamo. Poluletna cena mu je 1 gld. 50 kr.

(*Mlekarstvo*) je naslov knjigi, katero je spisal g. Gustav Pirec, tajnik c. kr. kmetijske družbe kranjske in kmetijski potovalni učitelj za Kranjsko. Knjigo priporočamo slovenskim gospodarjem, da se okoriste ž njo, kajti v njej bodo našli mnogo naukov, kako zboljšati kmetijstvo na podstavi živinarstva. Knjiga ima v mali osmerki 60 strani in velja samo 10 kr.

(*Zlati ključ za srečne volitve*) je naslov 38 strani obsezajoči knjižici, katero je z ozirom na bližajoče se deželnozbornske volitve koroške svojim rojakom v pouk izdal gospod Filip Haderlap v Celovci. Knjižica obseza naslednja poglavja: I. Kaj je liberalizem? II. Naš deželni zbor in denar. III. Naš deželni zbor in volilna postava. IV. Naš deželni zbor in slovenski jezik. V. Naš deželni zbor in sedanje ministerstvo. VI. Kaj hoče pa naša stranka? VII. Ali mi res kalimo deželni mir. VIII. Ali

mi res Slovencem branimo, da bi se nemški učili? IX. Volitve so pred durmi. — V teh poglavjih pisatelj jako vešče, korenito in v lahko umljivi besedi osvetljuje nepošteno vedenje naših nasprotnikov ter pojašnjuje narodni naš program. Ker se bode, tako vsaj upamo, te knjižice razširilo mnogo med koroškimi Slovenci, ni dvojbe,

da se o prihodnjih volitvah pokaže že dejanski nje upliv. Tudi na Štajarskem, posebno po manje probujenih okrajih, mogla bi se ta knjižica pred deželnozborskimi volitvami rabiti z uspehom za pouk volilcem in obvarovanje njihovih napačnih uplivov.

Ostali slovanski svet.

(„*Iz vospominanj o Ljublaně*“) je naslov obširnejšemu članku, ki ga je letos v četrtem zvezku „Iz večstij sl. peterburgskago slavjanskago blagotvorniteljnago občestva“ priobčil K. G. (Karel Grot). Pisatelj, ki je čitateljem našim že znan iz prejšnjih naših poročil, popisuje svoje potovanje v Ljubljano (1883. l.); slika utis, ki ga je naredila nanj Ljubljana; govori o naših slovstvenih društvih in konečno ruskemu občinstvu podaje splošno sliko slovstvenega našega delovanja v poslednjih letih. Omenja tudi hudih bojov, katere imamo za narodno ravnopravnost ter se izraža o vstrajnosti in odločnosti naši jako pohvalno. — Nadejamo se, da bode gospod profesor še večkrat opozarjal svoje rojake na nas in naše razmere.

(*Vladika Josip Juraj Strossmayer*) je naložil ravnateljstvu svojih graščin, da mora vsa poslopja in vse v istih se nahajajoče premoženosti zavarovati pri banki „Slaviji“. Dotična pogodba, vsled katere je vladičino ravnateljstvo plačalo banki čez 3000 gld. nagrade, sklenila se je te dni. — Tudi je vladika s posebno okrožnico poklical vse župnike in župne oskrbnike, naj cerkve in druga cerkvena poslopja zavarujejo pri tem slovanskem zavodu. — Tako ume slavni mecén naš pomen gasla „Svoji k svojim!“ Naj bi ga posnemali vsi narodnjaki, kajti le tedaj bomo uspešno in vsestranski napredovali, kedar postanemo tudi v gmotnih ozirih neodvisni od tujega, sovažnega nam sveta.

(*Petdesetlewnico pisateljske svoje delavnosti*) je slavil poslednje dni junija dr. Jovan Subotić v Novem Sadu. „Matica Srpska“ mu je priredila na čast lepo slavnost, katere so se udeležili mnogi srbski pisatelji in častilci slavljencevi iz Vojvodine, Hrvaške in srbske kraljevine. Ker je dr. Subotić, ki živi že dalje časa kot odvetnik v Oseku, tudi poslanec na zboru hrvaškem, poslala sta mu iz Zagreba čestitke: klub narodne stranke in srbski klub.

(*Dijaške ustanove pod imenom Jermaka Timofejeviča*) imajo se po poročilu „Novago Vremeni“ ustanoviti na vladivostoškem moškem progimnaziji, tomskem gimnaziji in sibirskem vseučilišču. V ta namen so nabrali učitelji v Vladivostoku znesek 2900 rubljev. — Jermak Timofejevič je bil za vlade Ivana Groznega, ko so se na dvoru vršila največja nasilstva in je vladalo najkrutejše brezpravje, glavar močne roparske čete ob dolnji Volgi. Nekaj lastna njegova podjetnost, nekaj pa tudi želja, da bi pri carji zadobil odpuščenje, gnala ga je v Sibirijo. In tako je s svojimi četami in s četami med tem pridruživšega se mu tovariša Kolca osvojil 1582. leta Sibirijo. Njegovo ime je sedaj jedno najpopularnejših v ruski zgodovini.

(*Na bolonjskem vseučilišču*) je bila po poročilu časnika „Stella d' Italia“ dne 30. marca t. l. lepa slovesnost, katera mora posebno zanimati slovanski svet. Povod tej slavnosti je bil dopis italijanskega učenjaka Cezarja Corentija, ki je poslal rektoratu nekoliko lepih ruskih in poljskih knjig ter prosil, naj se razdelé med one dijake, ki se morejo izkazati z največjim uspehom v učenju jednega teh slovanskih jezikov. Slavnosti, katera se je vršila v veliki vseučiliščni dvorani, udeležilo se je mnogo profesorjev in dijakov ter lepa kita gospodov in gospa iz najodličnejše bolonjske družbe. Na uzvišenem mestu je

sedel vseučiliščni rektor senator Magni, na njegovi desni strani učiteljica ruskega in poljskega jezika gospa Malwina Ogonowska, na levi pa predsednik „Akademije Mickiewicza, profesor Domenico Santagata. Jako znamenit je bil govor rektorjev. Dejal je, kako važno in koristno je omikanim narodom znanje slovanskih jezikov in prečitavši list Corentijev ter spomnivši se vsega, kar je „Akademia Mickiewicza“ storila za razširjanje slovanske vednosti v Lahih, izrekel je jako priznavalne besede Teofila Lenartowicza in Malwino Ogonowske, katera sta s svojimi predavanji o literaturah in jezikoznanstvu ruskem in poljskem naredila Bolonjo za ognjišče novega znanstvenega gibanja na Italijanskem. Najznamenitejši možje se zanimajo za to gibanje in izpodbujejo mladino, naj marljivo proučuje slovanska slovstva. „List zgodovinarja in sicer jako uplivnega Corentija in besede, katere je kralj sam spregovoril tedaj, ko je iz privatnega svojega imenja daroval za slovansko stolico na našem vseučilišču letnih 1000 frankov, dokazujejo nam, da je to lepo naučno gibanje v Lahih pod pokroviteljstvom omikanega in plemenitega vladarja in učenega njegovega svetovalca.“

Na to je poklical senator Magni po vrsti najbolje učence gospe Ogonowske in izročil vsakemu po jedno drago knjigo. Odlikovani so bili: Alfredo Zoccoli, Arturo Romagnoli, Giulio Vivanti, Giuseppe Zuccaro, Gino Dorza, Cesare Vivanti, Silvio Mortara, Attilio Cionnini in Ambrogio Mussoni. Nadejamo se, da se bode mnogi iz njih posvetil literarnemu delu in postal posredovatelj med italijansko in slovansko omiko, med italijanskim in slovanskim narodom. Zato res Slovani ne moremo biti dosti hvaležni profesorju Dom. Santagatiju, ki je prvi začel obrabiti pozornost omikane Italije na slovanske narode in lepa njihova slovstva.

V Novem Sadu, dne 28. junija. [Izvirni dopis.] Volitve so končane in, žal! prav žalostno za nas Srbe. Zmagali smo le v treh okrajih in sicer v Titelu z Dimitrijevičem, v Beli Cerkvi z Mihajlovičem in v Veliki Kikindi s Sabovljevičem. Imeli bomo tedaj v prihodnjem državnem zboru le tri zastopnike; ako pa se vzame v ozir, da sta poslednje imenovana poslanca pristaša madžarske vladne stranke, tedaj prav za prav le jednega odločno narodnega zastopnika. Da je to tako, krivi so oni zaslepljenci, ki hočejo, da bi se srbski narod vrgel popolnoma v naročje vladi ter pričakoval od nje brez lastnega svojega napora pomoči in podpore. Zato so v Veliki Kikindi vsprejeli nov program, po katerem se imajo Srbi na milost in nemilost izročiti Tiszinovi vladi. To je bil povod, da je nastal med Srbi prepir; kajti pametnejši in previdnejši možje so vedeli, da Srbstvo more napredovati le na podstavi bečkerškega programa in da vladne krejature s patrijarhom Andjelicem vred ne snujejo nič dobrega za naš narod. In kakor se sedaj vidi, vlada z velikokikindsko komedijo ni hotela nič družega, kot napraviti v očigled bližajočim se volitvam razpor med Srbi po znanem načelu: divide et impera! In posrečilo se jej je; kajti sedaj morejo tudi velikokikindski pristaši njeni izprevideti, da so jej le golo sredstvo v dosego namena. Povsod namreč

so vladni organi z vso odločnostjo in z vso madžarskim državnim uradnikom lastno surovo brezozirnostjo delali ne le proti kandidatom odločno narodne stranke, ampak tudi proti onim, ki so kandidovali na podstavi velikokikindskega programa. In tako je vsled razpora v narodni stranki in vsled vladnega pritiska bilo mogoče v vseh srbskih okrajih, razen že imenovanih treh, zmagati

Madžarjem. — Kar mora vsakega srbskega rodoljuba žaliti in žalostiti do dna duše njegove, je pa, da izkušeni in neustrašni prvoboritelj naš dr. Polit ni bil zopet izvoljen. Tudi njega propad imajo na vesti novokikindski rešitelji domovine in osrečevalci Srbstva.

O naših socijalnih razmerah v jednom prihodnjih dopisov.

Razne novice.

(*O veliki požrtvovalnosti*) poroča ruski list „Graždanin“. Dva trgovca sta darovala za napravo narodnih šol 150.000 rubljev.

(*Kolera na Francoskem.*) Ko je pri nas dež, a v Galiciji povodenj prinesla mnogo škode, da se siromak kmet s žalostnim srcem ozira po pustih njivah, kjer ne bode letos mogel žeti, opominja nas druga nesreča, ki je prišla iz Azije, da ne zanemarjamo svojih dolžnosti. V francoskem pristanišči Tulonu je kolera umorila že mnogo ljudi. To mesto je že zapustilo mnogo ljudi. Misli se, da je to cholera asiatica, a ne cholera nostras. Zato bode evropskim državam skrbeti, da se ta bolezen ne zatrosi v ostale pokrajine. Vlada naša, laška, nemška, so že ukrenile vse, kar je še prej potreba, predno bode bolezen že pri nas.

(*Navade pri zaroki in poroki na Francoskem.*) Gotovo so ženitovanjske navade v vsakem stanu drugačne. Danes mislimo seznaniti bralce z navadami pri zaroki in poroki na Francoskem; seveda moramo omeniti, da imamo v mislih gosposki stan. Snubač, ki se želi upreči v sladki jarem zakonski, ne prosi za nevesto pri njenih roditeljih. V ta namen ide namesto njega in zanj snubit kaka starejša oseba ter je sploh običajno, da mora snubač najprej povprašati očeta, a ne mater. Ako privolijo roditelji, ukrenejo pri notarji, kar je potreba v tej stvari, seveda vse brez dekleta, katero ne zve o tem ničesar. In dokler se vse to vrši in dokler še zaroka ni razglašena kot dognana stvar, ne obiskuje snubač svojega dekleta. Če jo ta kedaj vidi, zgodi se to samo v gledišči, na plesišči, na kaki besedi itd., torej zunaj njene hiše. Toda skoro potem, ko je zaroka zagotovljena, obiskujejo se roditelji njegovi in njeni; prijateljem in znancem se naznani ta stvar. Koj na to prirede njeni roditelj pojedino, na katero se vabijo samo sorodniki in znanci. Jednako pojedino prirede drug dan njegovi roditelji. Ta dan nosi ona rožo od šopka, ki ga je dobila za darilo na spomin zaroke. In odslej se je vse izpremenilo v nevestini hiši, tako naj jo imenujemo, kajti ženin jo zdaj sme vsak dan obiskavati, tudi po dvakrat, toda običaj je, da ji pošlje vsakokrat pred prihodom šopek cvetlic. Navada je tudi zdaj posebna, kajti prvi šopek, ki ga pošlje ženin nevesti, mora biti iz belih cvetlic, vsi naslednji pa iz temnejših, a zadnji, ki ga da ženin na večer pred poroko, mora biti — rdeč. Kader jo on obiskuje, je vedno mati navzočna, samo zadnji čas obiskovanja namreč pred poroko, sta oba brez posebnega nadzorstva, ali vrata so zato na pol odprta. A kako je na dan poroke, naj omenimo, da je skoro povsod pri gospodi jednako.

(*Vojaška natančnost.*) Te dni se je prigodila v Črnovcih naslednja prigodba. Rusinski vojak je bil na straži pred poslopjem finančnega ravnateljstva. Vojak je imel tu stražiti blagajnico od jedenajste pa do ene ure po noči.

Tu se mu je ukazalo, da ne sme „nikogar“ pustiti k blagajnici. Vojak je razumel besedo „nikogar“ v vsem pomenu, in res, ko je prišla ob eni po noči straža, da bi ga nadomestila, obrnil je puško proti došli straži in je kričal: „Stoj! kdo je tu?“ Straža je odgovorila, zakaj je prišla, toda naš Rusin se ni dal prepričati in se je grozil, da bode streljal, ako se mu približa. Vse prigovarjanje je bilo brezuspešno. In ko je Rusin zakričal: „Bežite, ali jaz streljam,“ odbežali so vojaki in so naznanili ta dogodek svojemu poveljniku. Ta jih je zopet poslal, ali vsi so se hitro vrnili, ker so videli, da bi jih Rusin res postreljal, če bi se mu približali. Tako je moral natančni stražar biti na straži do belega dne in to je bila kazen, katero si je sam radovoljno naložil.

(*Zvit udovec v Kanadi.*) Bogat star udovec v Kanadi se je zaljubil v mlado dekle, katera pa ni zanj nič marala. Udovec ni miroval, in da bi jo dobil za ženo, domislil se je te zvijače. Podmitil je neko ciganko, kateri je naročil, naj vsekako ide k dekletu in naj mu prerokuje bodočnost. Kako naj bi prerokovala, naučil jo je sam. Nekega dne, ko je ciganka zapazila ono dekle na sprehodu, približala se ji je rekši, da ji bode povedala bodočnost. Dekle privoli in ciganka je prerokovala, kakor jo je naučil udovec. Dejala je tedaj, opazujoč njeno ročico: „Lepa gospodična, star udovec v črni sukni bode vas prišel snubit; bogat je, in vi kar recite „da“, kajti on bode skoro umrl in vam zapustil vse svoje imenje, potem pa bode prišel po vas mlad gospod, o katerem se vam tolikokrat sanja po noči.“ In res, udovec je prišel, kakor je prerokovala ciganka in je bila potem poroka. Ali leto dni je že minilo, in stari udovec je v najboljšem zdravju na največjo nevoljo svoje mlade ženke, katera je začela dvojiti o resničnosti cigankinega prorokovanja.

(*Pasja zvestoba.*) Kako zvesti ostajajo psi svojim gospodarjem, priča nam zopet nov dogodek, kateri se poroča iz Barmena. Nekdo je poslal namreč psa po železnici iz Hamburga v Barmen. Pes, dospevši v Barmen, zapusti koj drugi dan novega gospodarja in se je vrnil v treh dneh ves slok in na pol mrtev k svojemu gospodarju v Hamburg. Kako je ta pes „Filaks“ brez „kompasa in zemljevida“ potoval tri dni in tri noči iz Barmena v Hamburg in našel svojega gospodarja, to je zanimivo vprašanje, na katero je težko odgovoriti, kakor na tisto o golobih, ki donšajo pisma v svojo domovino.

(*Ženska naselbina.*) Nekatero učiteljice, katerim je bržkone predolgočasno delo, učiti drobne otroke v šoli brati in pisati, sklenile so v San Francisku jednoglasno na nekem shodu, da se bodo izselile v južno Kalifornijo in tu zasnovale žensko naselbino. Tam se bodo pečale seveda z delom, pridelovale bodo smokve, pomaranče, citrone, grozdje! Podnebje v ti pokrajini je rasti tega sadja res ugodno in tako je upati, da bodo nezadovoljne učiteljice postale zadovoljne branjevke.

Politični razgled.

Njega veličanstvo naš presvetli cesar pride s cesarjevičem dne 7. julija v Pulj, da si ogleda našo mornarico, katera ima te dni vaje v jadranskem morju.

Kakor se kaže, nimajo Čehi pri volitvah v kmečkih okrajih za deželni zbor moravski mnogo uspeha. Ko so imeli prej 22 poslancev iz kmečkih občin, imajo jih letos 23. Torej bodo tudi letos v manjšini.

Iz proračunske debate v deželnem zboru hrvaškem naj posnamemo, da večina zbora ni potrdila predloga, po katerem naj bi se povečala letna subvencija za zagrebško opero. — Poseben deželni odbor je izjavil, da je zapazil v sklepu skupnih računov med Ogrsko in Hrvaško za leto 1880. pogršek, namreč, da je Hrvaška prikrajšana pri dohodkih. Zategadelj bode ta odbor predlagal v zboru, naj se zahteva od Madžarjev vsota, za katero so bili prikrajšani Hrvati in naj se ta zadeva izroči regnikolarni deputaciji. — Kako razburjeni so duhovi v hrvaškem zboru, vidimo iz tega, da je sam dr. Marković izrekel, da ne priznaje sedanjega bana.

„Narodni Listy“ so priobčili vest s Cetinja, da je nasledek kreževega potovanja po Črni Gori uvedeno stalne vojske. Poglavitnejša mesta: Cetinje, Nikšić, Podgorica, Učinj in Bar bodo dobila stalne posadke na državne stroške. Črna Gora bode poslala 30 mladih sinov v Rusijo, da se izurijo v topništvo. Razen teh jih je zdaj dvajset v Italiji, a isto toliko v vojaški akademiji v Parizu.

Srbska skupščina je sklenena. Iz proračuna naj omenimo, da je v njem toliko razlike od prejšnjega, ker je zdaj skupščina vsprejela vanj 8 milijonov dinarjev več stroškov, nego lani. Ta potreba je nastala, ker so se pomnožile šole in zidale železnice.

Popravek.

V zadnji številki „Slovana“ se je urinila v spis „Dolenjci“ jako neljuba tiskarska pomota, ker jedna beseda ne stoji na pravem mestu in tako pači zmisel vsega stavka. Na strani 204., v 13. vrsti z leva od spodaj treba namreč brati: „V isti razred spada beseda grob, ki ne pomeni zdaj Dolenjcem rudis, nego: imeniten, važen, bogat, obilen in dober, in gotovo tudi hiža, itd.“

Listnica uredništva.

Poseben odgovor gospodu J. M. Vprašate, zakaj smo Vam preuredili rek: možáta beseda, ein männliches, mannhaftes Wort. — Odgovor: zato, ker takšno govorjenje je nezmisel; kajti možáta beseda ne znači móška beseda, nego znači samó: omožena beseda, in kateri umen človek na vsem svétu more takó govoriti? Staroslovenski je: mužáta, adj., omožena ženska, mužatica, f, isto; srbski: mužatica, f, das Eheweib, — ein Mädchen, das sich mit einem verheirateten Manne versteht; ruski: mužátaja, adj., mužática, mužátka, f., verheiratetes Weibsbild; češki: mužátka, f, isto; poljski: mężata, adj., mężátka, f, eine verheiratete Frau. Zatorej pridevnik možát ni isto, kar mošk, nego isto je, kar omožen. Kakor Slovan o poročeni ženski govori, da je možáta, ker ima moža, jednako o moškem veli, da je ženát, ako ima ženo. Staroslovenski: ženátŭ, adj., verheiratet (vom Manne), beweibt, ženátŭ, m., ein beweibter Mann; ruski: ženatyj, adj., beweibt; češki: ženátŭ, adj., beweibt; poljski: żonaty, adj., isto. Nemška beseda „ledig“ (unverheiratet) bi se dobro dala slovenski izraziti o moškem: neženát, in o ženski: nemožáta. Take vrste pridevnikov ima slovenščina obilo, na pr.: glaváto je, kar ima glavo, bradát je, kdor ima brado, zobát, kdor ima zobé; jednaki pridevniki so: lasát, rogát, voglát, gorát, robát itd.; repáta zvezda, repatica zvezda z repom (komét); poleg tega se govori: sesáta ženska, katera ima velike sescé, plečát mož, kateri je velikih pléč, trebušát, kdor ima velik trebuh; temu podobne besede so: prsát, uhát, okát (okó), bedrát, stegnát itd. Kdor namesto: móška beseda, móško dejanje itd. piše: možáta beseda, možáto dejanje, kakor nikoli ne govori nepokvarjeni Slovén, ta pred vsem slovenskim svétom smeši sebe in ubogi slovenski jezik, na katerem zdaj že vsak jezdari!

Nastali razpor med Bolgarsko in Srbijo se je že poravnal na prizadevanje sosednih velevlasti. Kakor znano, prešlo je nekaj srbskih beguncev z Bolgarskega v Srbijo, vsled česar je bilo silno dopisovanje med Belim Gradom in Sredcem in kakor je zdaj podoba, prouzročila je to prenapetost največ srbska vlada.

„Sredec“ poroča o zadnjih volitvah, da so se volilci udeleževali volitve prav slabo. Bolj živo so se gibali Turki, in vender se je zdaj število turških poslancev dokaj skrčilo. Prej so namreč imeli Turki v Sobranji več nego četrtno poslancev, a zdaj imajo komaj šestino poslancev vse zbornice. — Bolgarsko narodno sobranje se snide 6. julija v Trnovem, kamer pride tudi knez iz Varne. Cankov bode zahteval zaupnico in ako mu je sobranje ne da, bode ga nadomestil v vladi Karavelov.

Nemški državni zbor je vsprejel v tretjem branji zakon o zavarovanji delavcev proti nezgodam in ko je rešil nekaj manj važnih stvari, bil je sklenen v soboto.

V soboto dne 28. junija je bila prva konferencija v Londonu. Glavno delo ji bode, preurediti likvidacijski zakon za Egipt, kajti samo tako bode moči urediti egiptovske financije. Podstava posvetovanjem na konferenciji bode pogodba, katero je sklenila angleška vlada s Francosko, da bi namreč imela Angleška glavno nadzorstvo v Egiptu do l. 1888. Ker do zdaj zastopajo interese v Egiptu zraven Angleške samo še Italija, Francosko in Avstrija, morale se bodo v to kolo poklicati še ostale države, Rusija, Nemčija in Turčija, ker so v Egiptu evropski interesi, za katere se brigajo tudi te države.

Listnica upravnistva. Cenj. gosp. J. M. bogoslovec v M.: Vaša naročnina je plačana le do 15. avgusta. Pripošljite torej še 50 kr., da bode poravnana do 30. septembra. — Čast. g. J. K. v Gradci: Vse številke prvega četrletja so nam pošle. — Veleč. gosp. J. M. v Mariboru: 2 gld. poslali ste preveč; zapisali smo ja tedaj na račun prihodnjega leta.

Denašnje številko smo poslali na ogled vsem dosedanjim naročnikom; prihodnje pa bodo dobili le oni, kateri naročnino o pravem času ponové.

Lastništvo „Slovanovo“.

V a b i l o

na

kegljanje za dobitke,

katero priredi

Ljubljanski „Sokol“

na kegljišči čitalnične restavracije

na korist zakladi za svečanost petindvajsetletnice svojega obstoja.

Kegljanje se začne dne 1. julija in traje do dne 15. avgusta t. l. do 8. ure zvečer.

D o b i t k i :

I. dobitek . . .	10 cekinov	VI. dobitek . . .	1 cekin
II. „ . . .	7 „	VII. šaljivi dobitek za največkrat vseh devet.	
III. „ . . .	5 „	IV. dobitek je za največ serij.	
IV. „ . . .	3 cekini		
V. „ . . .	2 cekina		

Serijska 9 lučajev velja 20 kr.

Kegljalno se bode lahko vsak dan od 9. ure zjutraj do 12. ure po noči. — Onim, ki bi morebiti ne hoteli sami kegljati, preskrbel bode odbor zanesljive namestnike.

Z ozirom na namen vabi najuljudnejše vse ude „Sokola“ in prijatelje društva na obilno udeležbo

Odbor „SOKOLA“.

„Slovan“ izhaja vsak četrtek popoldne. Cena mu je za celo leto 4 gld., za polu leta 2 gld. in za četr leta 1 gld. — Posamične številke se prodajajo po 10 kr. — Naročnina, reklamacije in inserati naj se pošiljajo upravnistvu, dopisi pa uredništvu na Kongresnem trgu št. 7. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo in rokopiši ne vračajo. — Za inserate se plačuje za navadno dvostopno vrsto, če se tiska jedenkrat 8 kr., če se tiska dvakrat 7 kr., če se tiska trikrat 6 kr., če se pa tiska večkrat, po dogovoru.